

*Вітковський Ю.П., к.е.н., доц., Ершова О.О., аспірант
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені П. Василенка*

ПОТЕНЦІАЛ БІЗНЕС-ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розглянуто сутність управління потенціалом бізнес-процесами підприємств з урахуванням інноваційного підходу до розвитку останнього.

Ключові слова: бізнес-процес, потенціал бізнес-процесу, інноваційний розвиток, управління потенціалом бізнес-процесу.

*Витковский Ю.П., к.э.н., доц., Ершова Е.А., аспирант
Харьковский национальный технический университет
сельского хозяйства имени П. Василенко*

ПОТЕНЦИАЛ БИЗНЕС-ПРОЦЕССА В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. В статье рассмотрена сущность управления потенциалом бизнес-процессов предприятий с учетом инновационного подхода к развитию последнего.

Ключевые слова: бизнес-процесс, потенциал бизнес-процесса, инновационное развитие, управление потенциалом бизнес-процесса.

Vitkovskiy Yu., Ershova O.

Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture

THE POTENTIAL OF THE BUSINESS PROCESS IN THE CONTEXT OF ENTERPRISE INNOVATION DEVELOPMENT

Abstract. The paper considers the essence of managing the potential of enterprise business processes taking into account the innovative approach to the development of the last one.

Keywords: business process, the potential of business process, innovative development, business process potential management.

Постановка проблеми. Прогресивний шлях розвитку сучасного підприємства в XXI сторіччі передбачає наявність інтелектуальної складової у будь-якому процесі фірми. Саме симбіоз науки і виробництва товарів (надання робіт, послуг) дає змогу досягти значних довготривалих успіхів для організації. Якщо раніше основними засобами та предметом суспільного виробництва виступав уречевлений капітал, то тепер на перший план виходять інформація і знання (інтелектуальний капітал), а відтак, відбувається однозначний перехід до конкуренції на основі впровадження нововведень.

Інновації виступають тим рушійним чинником, що дають змогу підприємству отримати довгострокові конкурентні переваги і залишатися конкурентоспроможним у доволі агресивному ринковому середовищі.

На жаль, вклад української держави в розвиток інновацій та створення відповідних сприятливих умов для їх сталого впровадження, вкрай мізерний у порівнянні з іншими європейськими країнами. Недостатнє фінансування (та й сама наявність) державних цільових програм, відсутність чи недосконалість правового забезпечення науково-дослідних розробок, відсутність дієвого механізму захисту інтелектуальних прав призводить до перекладання усієї відповідальності за інноваційний розвиток підприємництва країни виключно на самі суб'єкти господарювання.

Відтак, підприємець, не маючи істотної підтримки з боку держави і знаходячись в постійно мінливому економічно-соціальному середовищі, задля утримання й

покращення своїх конкурентних позицій на ринку, змушений шукати всіма доступними шляхами нові можливості й резерви щодо здійснення і використання результатів науково-технічних досліджень і розробок, аби потім перетворити їх в об'єкт управління і відповідну новацію задля створення принципово нового чи кращого за своїми властивостями продукту або технології. Такий шлях є доволі складним, проте чи не єдино можливим в Україні на шляху до інноваційного розвитку фірми. В даному контексті управління потенціалом підприємства, зокрема потенціалом його бізнес-процесів, стає одним із способів та методів запровадження інноваційного підходу функціонування організації, де постійний пошук і реалізація досягнень науки, знань, людського капіталу, і в кінцевому випадку, власне, інновацій, дає змогу останній бути попереду конкурентів, покращувати наявні та відвойовувати нові ніші на ринках збуту.

Аналіз останніх досліджень. Проблематикою впровадження процесного підходу та управління бізнес-процесами на підприємстві займалися такі зарубіжні та вітчизняні вчені як В. Репін, С. Ковальов, В. Ковальов, М. Хаммер, Д. Чампі, І. Кривов'язюк, Л. Чернобай, І. Іпполітова та інші. Дослідженням в сфері інноваційного розвитку підприємництва присвячені роботи Л. Ганущак-Єфіменко, М. Єрмошенка, І. Ансоффа, О. Ареф'євої, Н. Гончарової, І. Балабанова. Над питаннями стосовно сутності та особливостей потенціалу підприємств працювали А. Гриньов, І. Дмитрук, В. Карпов, Л. Чухрай, О. Федонін та інші науковці. Тим не менш в сучасних умовах занадто швидкого прогресу інформаційних технологій та активного переходу до процесного управління організацією, залишається ще чимало невирішених питань з приводу потенціалу саме бізнес-процесів підприємств із врахуванням інноваційного підходу до розвитку останніх.

Метою дослідження є вивчення й аналіз сутності та особливостей потенціалу бізнес-процесів фірми в контексті інноваційного розвитку підприємств.

Основні результати дослідження. За даними Державної служби статистики України [2] протягом 2000–2016 рр. питома вага промислових підприємств, що займалися інноваціями збільшилася лише на 0,9% і склала 18,9%, причому до 2010 р. цей показник впав до 13,8% і лише потім піднявся практично до того ж рівня, що й у 2000 році. Тобто частка підприємств, що проявляли інноваційну активність за останні 16 років практично не змінилася. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової впала з 9,4% у 2000 р. до 6,1% станом на 2016 р. Така ситуація навряд чи є дивною, особливо якщо враховувати той факт, що практично єдиним джерелом фінансування інноваційної діяльності як і раніше залишаються власні кошти підприємств (станом на 2016 р. відсоток фінансування інноваційної діяльності з боку держави склав менше одиниці (0,77%), в той час як за рахунок власних коштів було профінансовано 94,86%).

Отже, суб'єкти підприємницької діяльності в Україні мають забути не лише про підтримку з боку держави в своїх інноваційних починаннях в найближчі роки, а у вкрай складних політико-економічних умовах постійно шукати шляхи збереження старих і створення нових конкурентних переваг на ринку лише своїми силами.

В умовах нестабільності умов господарювання всередині країни, стагнації економіки і постійно зростаючих виробничих витрат підприємства мають повністю переорієнтувати свій вектор розвитку зі «зменшення витрат» на «створення цінності», що по суті значить перехід від функціонального підходу управління до процесного, де основна увага зосереджується на менеджменті бізнес-процесів.

Бізнес-процес являє собою систему взаємопов'язаних і взаємодіючих дій, кінцевими цілями виконання яких є створення продуктів/послуг, які мають цінність для зовнішніх і внутрішніх споживачів [1]. Ефективне управління бізнес-процесами дає

змогу підвищити продуктивність, збільшити прибуток і покращити власні позиції на ринку в довгостроковій перспективі.

Проте у століття високих інформаційних технологій вже й цього виявляється замало. Необхідно постійно «моніторити» БП, дивитися як він функціонує, шукати способи, методи, форми покращення його протікання на фірмі. Одним із варіантів такого пошуку має стати управління потенціалом бізнес-процесу (ПБП).

Потенціал бізнес-процесу – це множина всіх наявних функціонуючих та прихованих ресурсів (матеріальних і нематеріальних) та можливостей в рамках даного бізнес-процесу.

Управління ПБП спрямовано на:

- пошук шляхів скорочення/оптимізації витрат всередині БП;
- «продовження якості» кінцевого продукту на виході БП (коли кінцевий продукт або слугує довше, або дає більше варіантів його використання, або тісно взаємопов'язаний з післяпродажним сервісом для споживача тощо);
- впровадження інноваційного підходу в управлінні самим бізнес-процесом (дає змогу подивитися по-новому на БП, використовуючи новітні технології).

Ключовою в менеджменті ПБП є інноваційна складова. Інновації являють собою результат інноваційної діяльності, що полягає у виведенні на ринок зовсім нового чи удосконаленого продукту та послуг інтелектуальної роботи, які містять в собі високий науково-технічний потенціал та нові споживчі якості [3].

Інноваційний розвиток підприємства якраз і передбачає постійний безупинний пошук, виявлення і застосування принципово нових чи якісно покращених способів, методів, сфер реалізації потенціалу як самої фірми, так і потенціалу кожного бізнес-процесу зокрема.

Застосування інновацій та власне інноваційного підходу в рамках управління ПБП дає змогу:

- удосконалити вже існуючий бізнес-процес або якусь його складову (наприклад, застосування нових CRM-систем для оптимізації роботи з клієнтами);
- вилучити БП як такий за непотрібністю (скорочення штатної одиниці персоналу у зв'язку з автоматизацією деяких функцій бізнес-процесу, закриття допоміжних складів та їх обслуговування в межах підприємства через застосування аутсорсингу тощо);
- створити абсолютно новий або якісно новий БП за рахунок впровадження новітньої технології чи методу (наприклад, створення нової структурної одиниці «Центр управління розвитком бізнес-процесів», його організація та контроль).

Висновки. Перехід до інноваційного підприємництва зобов'язує менеджмент фірми зосередити увагу на такому управлінні бізнес-процесами, коли пошук, виявлення і впровадження нововведень має стати постійною планомірною задачею для кожної організаційної одиниці в структурі фірми (чи то відділ планування, чи то відділ маркетингу, чи то управління складськими запасами та інше). А в умовах обмеженості/недостатності обігових коштів на фінансування саме інновацій, вважаємо, що для українських підприємств в першу чергу вкрай важливо в загальній системі управління приділяти наразі пильну увагу менеджменту бізнес-процесів, зокрема навчитися адекватно управляти потенціалом бізнес-процесів організації, оскільки саме при детальному «обстеженні» кожного окремо взятого бізнес-процесу, й виявляються вірогідності до створення конкурентних переваг та заняття вільних ніш на ринках збуту. І головне, не завжди ці «виявлені можливості» до розвитку потребують величезного фінансового підкріплення, що так вагомо для наших підприємців (особливо малого і середнього бізнесу) в умовах нинішньої стагнації економіки країни.

Список використаної літератури

1. Биннер Х. Ф. Управление организациями и производством: от функционального менеджмента к процессному / Хартмут Ф. Биннер; пер. с нем. – М.: Альпина Бизнес Букс (Альпина Паблишерз), 2009(2010). – 282 с. – (Серия «Производственный менеджмент»).
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Кузнецов О. І. Інноваційні технології в управлінні бізнес-процесами підприємств / О. І. Кузнецов, А. Є. Махметова // Вестник СГТУ. – 2013. – № 1 (69). – С. 289–292.